

Personuppgiftsansvarig

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden och Socialnämnden (Sektor Välfärd)

Granskningsrapport 2024

Dataskyddsombud

Boel Burman

Datum

2024-09-03

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1 Allmänt om dataskyddsförordningen, GDPR	3
1.2 Om årlig granskning	3
1.3 Avgränsning	3
1.4 Metod	3
1.5 Efterlevnad	4
2. Granskning	5
2.1 Kamerabevakning	5

2.1.1	Utgångspunkt	5
2.1.2	Efterlevnad	6
	<i>Rekommendation</i>	8
3.	Slutsats	9

Sammanfattning

I dataskyddsombudets kontrollerande arbete ingår att göra årliga granskningar. I Q2-Q3 2024 års granskning har dataskyddsombudet granskat om kamerabevakning förekommer och i så fall hur bestämmelserna i dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen efterlevs.

Granskningen visar att det finns vissa brister i nämndernas efterlevnad av bestämmelserna i dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen. Det rör främst lagringstiden, avsaknad av styrdokument och brister i registerförteckningen.

1. Inledning

1.1 Allmänt om dataskyddsförordningen, GDPR

Dataskyddsförordningen, GDPR, trädde i kraft inom EU den 25 maj 2018 och är det generella regelverk som reglerar behandlingen av personuppgifter i såväl privat som offentlig sektor. Dataskyddsförordningen är bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer, men tillåter och förutsätter att medlemsstaterna kompletterar förordningen med nationell lagstiftning.

Dataskyddsförordningen ska skydda enskildas grundläggande fri- och rättigheter, särskilt rätten till skydd av personuppgifter. Förordningens syfte är också att anpassa regelverket till det digitala samhället samt att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter inom EU så att det fria flödet av uppgifter inom unionen inte hindras.

Kraven i förordningen är ur ett internationellt perspektiv högt ställda och de organisationer som inte lever upp till dessa riskerar sanktioner från respektive lands tillsynsmyndighet. Den svenska tillsynsmyndigheten IMY, Integritetsskyddsmyndigheten, har möjlighet att utdöma administrativa sanktionsavgifter för svenska myndigheter och företag.

1.2 Om årlig granskning

Enligt dataskyddsförordningen ska myndigheter samt företag som hanterar stora mängder personuppgifter ha ett utnämnt dataskyddsombud. Dataskyddsombudet, som har en fristående ställning i förhållande till myndigheten eller företaget, ska kontrollera att dataskyddsförordningen följs inom organisationen genom att bland annat genomföra kontroller och informationsinsatser.

Inom ramen för dataskyddsombudets kontrollerande arbete gör dataskyddsombudet en årlig granskning. Inriktningen på granskningen varierar år för år utifrån bland annat organisationens mognad och den risk som kan tänkas förekomma. I årets granskning har dataskyddsombudet under Q2-Q3 granskat kamerabevakning. Det som har kontrolleras är om kamerabevakning förekommer och i så fall hur bestämmelserna i dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen efterlevs.

1.3 Avgränsning

Granskningen avser inte kamerabevakning och liknande kopplat till välfärdteknik.

1.4 Metod

Ett antal frågor har skickats ut till den personuppgiftsansvariges dataskyddssamordnare som besvarats skriftligt. I förekommande fall har dataskyddsombudet begärt in relevanta dokument och tillstånd.

1.5 Efterlevnad

Uppfyller dataskyddsförordningens krav, mindre brister med låg risk kan förekomma

Uppfyller delvis dataskyddsförordningen krav, brister finns

Uppfyller till stora delar inte dataskyddsförordningens krav, stora brister finns

2. Granskning

2.1 Kamerabevakning

2.1.1 Utgångspunkt

Kamerabevakning i Sverige regleras framför allt av bestämmelser i dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen. Lagstiftningen på området har genomgått stora förändringar de senaste åren. Dataskyddsförordningen infördes den 25 maj 2018 och kamerabevakningslagen den 1 augusti samma år.

Dataskyddsförordningen är det huvudsakliga regelverket vid kamerabevakning. I den finns till exempel bestämmelser om grundläggande principer, rättslig grund och registrerades rättigheter. Kamerabevakningslagen kompletterar dataskyddsförordningen. Den reglerar vissa frågor om kamerabevakning där dataskyddsförordningen lämnat utrymme för nationella regler. I kamerabevakningslagen finns till exempel bestämmelser om tillståndsplikt för viss kamerabevakning och om hur information om kamerabevakning ska lämnas. Där framgår också att tystnadsplikt gäller för uppgifter om enskilda som samlats in genom kamerabevakningen och att dessa uppgifter inte får spridas till obehöriga eller utnyttjas. Dessutom innehåller kamerabevakningslagen en hänvisning till bestämmelser om förhandlingsskyldighet i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet när det gäller arbetsgivares beslut om kamerabevakning av en arbetsplats.

Denna granskningsdel har som syfte att kontrollera om kamerabevakning förekommer och i så fall hur bestämmelserna i dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen efterlevs.

Granskningsunderlag:

Svar på granskningsprogram med tre bilagor inskickat 2024-04-18 samt kompletterande svar från dataskyddssamordnaren.

2.1.2 Efterlevnad

Uppfyller delvis dataskyddsförordningen krav, brister finns

Två av nämnderna "inom" Sektor Vårld bedriver kamerabevakning, arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden och Socialnämnden. Omvårdnadsnämnden har inte någon kamerabevakning. Granskningen görs denna gång samlat för de två nämnderna då det är ett begränsat område som granskas.

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden bedriver ensamt kamerabevakning på Andra Magasinsgatan 10 sedan 2023 och gemensamt med Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden på Stallgatan sedan 2013. Socialnämnden bedriver ensamt kamerabevakning på en adress, Skomakargatan sedan 2013. Lokalen är för tillfället evakuerad och ingen verksamhet bedrivs just nu och därmed inte heller någon kamerabevakning. Stallgatan är ett stängt boende där endast de som bor där får vistas, så dataskyddsombudet bedömer att den kamerabevakningen sker på ett ställe dit allmänheten inte kan anses ha tillträde. Andra Magasinsgatan 10 är en reception och ett akutrum (för att möta klienter som är stökiga eller våldsamma) och även på Skomakargatan är det ett akutrum som bevakas när verksamheten är ingång. Kamerabevakningen på dessa två adresser bedöms vara i utrymmen dit allmänheten har tillträde.

Kamerabevakningen bedrivs dygnet runt i realtid på Stallgatan. På Andra Magasinsgatan 10 är det bildinspelning vid larm (dock har inget larm aktiverats och ingen inspelning har därför skett). På Skomakargatan bedrivs kamerabevakningen dygnet runt när verksamheten är i gång och i realtid. På alla tre adresserna är det fasta kameror, på Andra Magasinsgatan 10 används en pixileringsmodul, ingen ljudupptagning sker. Det är utifrån svaret på granskningen, vad som framkommer i registerförteckningen och vad som står på skyltarna som finns i lokalerna oklart hur länge materialet lagras, i svaret på granskningen anges ca 6 månader, på skylten 30 dagar och i registerförteckningen ett år (se vidare nedan).

För att kamerabevaka krävs att den personuppgiftsansvarige har ett berättigat ändamål (artikel 5 1b). Ändamålet sätter ramarna för hur kamerabevakningen får ske. Syftet med bevakningen utgör bevakningsintresset. Om syftet som i det här fallet är att förebygga och beivra brott måste den personuppgiftsansvariga bland annat kunna visa att det finns problem med brottslighet på den plats man vill kamerabevaka.

För samtliga adresser anges ändamålet med kamerabevakningen vara att förebygga och beivra brott. Av det i svaret, bifogade beslutet från IMY, avseende lokalen på Andra Magasinsgatan 10 framgår att det inträffat omfattande incidenter i den tidigare lokalen (med samma verksamhet) och att nämnden bifogat en sammanställning över de inträffade incidenterna för perioden 2017–2022. Dock bedömer IMY i sitt beslut att det utifrån sammanställningen inte går att säga att platsen är brottsutsatt i kamerabevakningslagens mening men att det finns risk för angrepp på någons liv, hälsa, trygghet eller egendom. Vidare framgår det av svaret på granskningen att nämnden även vidtagit andra åtgärder såsom stationerad ordningsvakt. Om även de andra lokalerna varit utsatta för incidenter av olika slag framgår inte av svaret på granskningen.

Det behöver, precis som för all annan personuppgiftsbehandling, finnas en rättslig grund för kamerabevakningen (artikel 6). För myndigheter är de vanligen utförandet av en uppgift av allmänt intresse som är den rättsliga grunden. Den rättsliga grunden för samtliga tre lokaler anges i svaret vara uppgift av allmänt intresse eller myndighetsutövning. Med motivering att det ska skapa trygghet för kunder/klienter och anställda. Med tanke på vilken sorts lokaler som kamerabevakas framstår den rättsliga grunden som rimlig.

I vissa fall måste en konsekvensbedömning göras, som när en kamerabevakning sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers fri och rättigheter (artikel 35). En konsekvensbedömning kan dessutom vara till hjälp för att bedöma om kamerabevakningen är tillåten eller ej.

Konsekvensbedömning har gjorts för arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens kamerabevakning. Det framgår inte av den gjorda konsekvensbedömningen om dåvarande DSO granskat konsekvensbedömningen i sin helhet. Av svaret att döma har inte någon konsekvensbedömning gjorts av Socialnämnden (eller en s.k. tröskelanalys för att bedöma om en konsekvensbedömning behöver göras).

Personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträden är skyldiga att föra register över sina behandlingar av personuppgifter (artikel 30). Kamerabevakningen finns registrerad i nämndernas registerförteckning i Draftit. Det finns vissa uppgifter som behöver kompletteras/utvecklas men eftersom, såsom dataskyddsombudet förstår det, ett arbete pågår med att föra över samtliga nämnders registerförteckningar till Stratsys så görs ingen mer detaljerad granskning av detta i nuläget. En uppföljning kommer att ske hösten 2024 av granskningen som gjordes hösten 2023 där registerförteckningar var ett område som granskades.

En av de grundläggande principerna i dataskyddsförordningen är ansvarsskyldigheten, där det bland annat ingår att upprätta interna riktlinjer och likande för dataskydd. Detta är ett sätt att visa att man som PUA gör rätt. Det är också ett sätt att underlätta för medarbetarna att göra rätt. Det saknas, som det förstås, för båda nämnderna styrande dokument i form av tex. strategi, riktlinje eller rutiner.

Enligt den grundläggande principen om laglighet, korrekthet och öppenhet ska en behandling av personuppgifter vara proportionell i förhållande till behovet med behandlingen. Som framgått ovan så finns det ett beslut från IMY avseende lokalen på Andra Magasinsgatan 10. I det beslutet för IMY ett resonemang om behovs- och intresseavvägningen och konstaterar, baserat på information från PUA, att både bevakningsintresset och integritetsintresset väger tungt utifrån vad det är för verksamhet som finns i lokalen. IMY beviljar dock tillstånd för kamerabevakning vilket ger svar på om behandlingen är proportionell i förhållande till behovet av behandlingen för den lokalen och då rimligen också den andra lokalen med samma verksamhet.

Den som bedriver kamerabevakning ska ha en eller flera skyltar som upplyser om att området/lokalen är bevakat, där ska den viktigaste informationen om bevakningen finnas med såsom ändamålet med bevakningen, vem som är personuppgiftsansvarig, kontaktuppgifter till PUA och DSO, upplysning och den registrerades rättigheter, hur länge materialet sparas och information om vart den registrerade kan vända sig med mer information. Sedan ska det finnas ett s.k. andra lager tex. på en hemsida med mer utförlig information.

Information om kamerabevakning finns på plats i lokalen på Andra Magasinsgatan men som det förstås inte på de andra två platserna. Informationen på plats det s.k. första lagret som hänvisar till ytterligare information, ett s.k. andra lager, på kommunens hemsida (www.gavle.se/kamerabevakningvalfard.se). På skylten finns information om ändamål, laglig grund, hur länge materialet sparas och vissa av de rättigheter som den registrerade har. Som personuppgiftsansvarig anges Sektor Valfärd, dock är det inte sektorn som är ansvarig utan arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden. Kontaktuppgifter finns till PUA genom kommunens kundtjänst men inte till DSO. På kommunens hemsida, där Socialnämnden står som PUA, finns ytterligare/fördjupad information om rättslig grund och ändamål, lagring och utlämnade av material samt även här kontaktuppgifter till kommunens kundtjänst. Kontaktuppgifter till DSO saknas. Det saknas även information om mottagare eller kategorier av mottagare, eventuell överföring till tredjeland. På den specifika sidan för kamerabevakning hänvisas vidare i ett steg till, till den generella information om dataskydd för hela kommunen, där framgår information om rätten att klaga till IMY, kontaktuppgifter till DSO m.m.

En personuppgiftsansvarig är skyldig att vidta tekniska och organisatoriska skyddsåtgärder (artikel 5 1f). Personuppgifterna ska skyddas så att ingen obehörig får tillgång till dem, att de inte används på ett otillåtet sätt, se till att personuppgifterna inte blir förstörda eller förloras.

Av svaret på granskningen framgår att de tekniska skyddsåtgärderna består av att inspelningarna krypteras och lagras på en lokal server och att de organisatoriska skyddsåtgärderna består av restriktiv behörighetsstyrning för administrationen av kamerabevakningen.

En av de grundläggande principerna i dataskyddsförordningen är den om lagringsminimering, vilket även gäller för kamerabevakning (artikel 5). I kommunal verksamhet så är det, förenklat, arkivlagen men följande föreskrifter och styrdokument såsom informationshanteringsplan som reglerar om informationen ska gallras eller bevaras och om den ska gallras vilken tidsfrist som gäller. I IMY:s vägledning för kamerabevakning sägs att om man vill lagra längre än 72 timmar så ska det finnas godtagbara skäl som ska motiveras. En som DSO uppfattar det vedertagen praxis är att spara filmmaterialet i 14 dagar med motivering att polisen ska kunna utreda brott.

Av svaret som skickades in 2024-04-18 anges att kameramaterialet gallras efter cirka sex månader, i registerförteckningen anges ett år och informationstexten som nämns ovan står det 30 dagar med möjlighet till vissa undantag (tex. i samband med en polisutredning). Det blir sammantaget ottydligt vad som gäller.

Rekommendation

- Reda ut och fatta beslut om lagringstider för det filmade materialet. Av den information som DSO tagit del av på olika ställen framgår olika gallringsfrister (se ovan). Några av gallringsfristerna avser en betydligt längre period än vad IMY och etablerad praxis rekommenderar, så anser nämnderna behöva den längre tiden behöver PUA ha en tydlig motivering till den längre gallringstiden.
- Fortsätta arbetet med att uppdatera nämndernas registerförteckning, för den här granskningen är det personuppgiftsbehandlingar avseende kamerabevakning som är aktuellt.

- Utredda och vid behov göra konsekvensbedömningar för de bevakningsområden där det som dataskyddsombudet förstår det inte gjorts någon konsekvensbedömning (eller en bedömning av om en sådan behövs).
- Ta fram styrdokument för nämndernas kamerabevakning.
- Förtydliga information till de registrerade så att det är tydligt vem som är personuppgiftsansvarig och komplettera med de uppgifter som DSO bedömer saknas (se ovan).

3. Slutsats

Dataskyddsombudet har i sin granskning av nämndernas kamerabevakning funnit brister i Arbetsrätts- och funktionsrättsnämndens respektive Socialnämndens arbete. Arbetet med dataskydd och specifikt kamerabevakning, är precis som annat kvalitetsarbete, en pågående process som aldrig blir helt färdigt. Samhällsutvecklingen som går i allt snabbare takt och de förändringar som sker i omvärlden i stort ställer både större och nya krav på dataskyddsarbetet i allmänhet och kamerabevakning i synnerhet där ny lagstiftning är att vänta som kan innebära större dokumentationsbehov för den personuppgiftsansvarige. Dataskyddsombudet rekommenderar därför den personuppgiftsansvarige att fortsätta arbeta aktivt med frågor kopplade till dataskydd för att hantera de brister som konstaterats samt skapa en god dataskyddskultur.